

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izven tedna in praznikov. — Inzerati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej.

«Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravišтво: Krafova ulica št. . pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Ljubljana je ostala bela in napredna

V Sloveniji: lepa zmaga Naprednega bloka. — V državi: nazadovanje reakcije in ojačanje demokracije.

Izvoljeni so: dr. Kramer, dr. Žerjav, dr. Pivko, g. Urek, g. Pucelj, socijalist g. Petejan in 20 poslancev SLS. Radić, Nemci in radikali na Štajerskem propadli.

Klerikalce silno boli napredna zmaga v Ljubljani

Pomen ljubljanske zmage

Ljubljana, 12. septembra.

Zmaga kandidata Naprednega bloka dr. Alberta Kramerja je sinoči razgibala vso Ljubljano. Tako veličastni manifestaciji napredna Ljubljana že dolgo ni videla, tako spontana navdušenja že dolgo ni izražala. Vzrok je na dlani: včeraj sta se odločilno merila v slovenski prestolici dva tabora, napredni in klerikalni. V prvem je vse, kar svobodoumno, demokratsko čuti, kar je za politiko poslušnosti in ravne nacionalne linije, vse kar je za resno trezno delo v naši državi, na drugi strani so stari sovražniki napredka našega mesta koncentrirali okrog svoje v Ljubljani vedno razmeroma skromne čete vse, kar je oportunistov, političnih spekulativ in veliko maso onih nezrelkih elementov, ki so dostopni vsakemu argumentu, najmanj pa treznemu razmišljanju. Ta dva tabora sta se merila in zmagala je ideja politične zrelosti, zmagala je demokracija proti reakciji. Ljubljanski napredni volilci so se tudi zavedali, da je volitev v slovenski prestolici odločilnega pomena za pozicijo napredne misli v Sloveniji sploh. Ako bi bila Ljubljana znova padla v roke klerikalcem, bi bil napredni ideji med Slovenci zadan silno težak udarec. Zato ni čuda, da je dežela kar drhtela od mrzličnega pričakovanja izida volilnega boja v Ljubljani: napredni ljubljanski volilci so bili včeraj predstavljali celokupne svobodoumne armade v Sloveniji. Oni so zmagali ne le za sebe, temveč tudi za njo. Končno je podčrtala pomen včerajšnje odločitve tudi okolnost, da stojimo v Ljubljani pred občinskimi volitvami: izid skupščinskih volitev je bil v mnogem oziru preudicijski za izid občinskih volitev.

Napredna zmaga v Ljubljani je tem pomembnejša in častnejša, ker je izvojevana pod najneugodnejšimi okolnostmi. Nasprotnik se je predstavljal kot reprezentant vse državne moči v deželi in mestu, vse vplivne pozicije so v njegovih rokah, on drži danes magistrat, komandira Mestno hranilnico, ima na velikem županstvu absolutno besedo. Vse te prednosti so klerikalci brezobzirno izrabili in tudi zlorabili. Pritisk na ljubljanske volilce — z vabami, malimi nagradami, obljubami in ne na zadnje z grožnjami — je bil ogromen. K temu je prišla naravnost rafinirana aranžirana ogromna reklamna akcija, združena z brezvestnim obrekovanjem in blatenjem nasprotnika in končno pri volitvah samih velikopotezno, z ogromnimi zneski financirana organizacija za «izboljšanje» volilnega rezultata. Ni čuda, da so si bili klerikalci uspešni: govori: že dopoldne so plakirali, da je Koroščeva zmaga odločena in popoldne so kar javno nosili v Union lampione ter zbirali godbe. Udarec je bil po tem tem strašnejši.

Vsemu temu aparatu nasproti so stali naprednjaki takorekoč golih rok. Imel so popularnega, resnega in v najširših krogih spoštovanega, uživajočega kandidata in imeli so svoj napredni program ter občudovanja vredno vo-

ljo, borbenost in energijo. Brez zunanjih pomočnih sredstev — razlika se je jasno videla že v aparatu plakatov in organizaciji dovažanja volilcev — so se zanašali le na to, da napredna Ljubljana ne bo izdala sebe samo. Z radostjo je treba ugotoviti, kako globoko korenine ima napredna misel zasidrane v najširših krogih ljubljanskega meščanstva. Dočim so se mnogi, ki radi veljajo za predstavnike naprednosti, plašno umikali, bežali ali se celo udali pritisku klerikalizma in njegovih pomagačev, je mali človek rešil čast Ljubljane, je on vrnil njeno zastavo v roke naprednega moža. Globoko hvala ležnost je Ljubljana dolžna svojemu obrtniku, delavcu, nameščencu, katerih politična zrelost in poštenost sta slavili včeraj svoj trijumf.

In ugotoviti je treba še eno. Navzlic vsem dnevnim političnim nasprotstvom so se okrog SDS kot vodiljice naprednega Slovenstva zbrali poleg NSS tudi pristaši drugih neklerikalnih strank, ki so pravilno ocenili, da pri odločitvi, ali naj bo Ljubljana napredna ali klerikalna, ne morejo stati na strani klerikalizma. To je razveseljivo dejstvo, ki nam kaže, da bo v bodoče treba iskati in najti stalnih vezi, da se v velikih vprašanjih napredka ne razbije napredna sila Ljubljane v dnevnih medstrankarskih sporih.

Cela država je včeraj gledala na Ljubljano in reči smemo, da je vse, kar v Jugoslaviji čuti napredno in demokratsko, iskreno pozdravilo zmago dr. Kramerja nad dr. Korošcem, šefom klerikalizma v naši državi. Ljubljana si je včeraj zopet osvojila svojo staro ugledno pozicijo v javnem življenju naše kraljevine. To čuti vsak iskren Jugosloven in zato tudi še danes traja v vseh naprednih krogih našega mesta naravnost praznično razpoloženje.

Pri zadnjih oblastnih volitvah meseca januarja leta 1927 je klerikalna stranka dobila 3412 glasov, pri skupščinskih volitvah leta 1925, 4366, ker so jo takrat volili tudi komunisti, pri včerajšnjih skupščinskih volitvah pa 4581 glasov, kar dokazuje, da klerikalna stranka včeraj ni napredovala z lastno močjo, ampak s podporo elementov, ki imajo nekako sadistično veselje, v razdiranju in negiranju vsega naprednega.

Zmaga Naprednega bloka v Ljubljani je zaslužena. To kaže neprestano dosledno naraščanje moči napredne fronte. Pri volitvah za konstituanto je glasovalo leta 1920, za JDS 3196 volilcev, pri skupščinskih volitvah leta 1923, za Narodni blok 3510, pri skupščinskih volitvah leta 1925, za Narodni blok 4000, pri oblastnih volitvah januarja leta 1927, za Napredni blok 4159, pri včerajšnjih skupščinskih volitvah za Napredni blok 4604 glasov.

Te številke kažejo stalen naraščajoč razvoj moči napredne fronte v Ljubljani, ki ne pozna nobenih nenormalnih skokov, ki pa gre za vztrajno, neodolljivo silo napredne naprej.

Ljubljana na volilno nedeljo

Skrivnostno mirna, skoro mrtva je bila včeraj Ljubljana. Samo plakati so govorili, klicali in vabili z desk, kioskov in sten in avtomobili so brneli po cestah. Za tem zunanjim mirom se je skrivala do skrajnosti nervozna napetost, ki si je dajala duška v živahnih debatah v gručah po ulicah in zlasti v nabito polnih kavarnah.

Malkontenti in oni, ki so se ustrašili klerikalnih groženj, so se že v soboto in včeraj jutraj odpeljali iz Ljubljane. Veliko, žalostno veliko število jih je, med njimi premnogo znanih ljubljanskih imena. Zato pa so ostali v Ljubljani nižji uradniki, obrtniki in trgovci, skoro vsi privatni nameščenci, narodni delavci. Ti so rešili čast bele Ljubljane. Pozabili so na osebnost in tudi strankarska nasprotstva in vsi glasovali za dr. Kramerja kot skupnega naprednega kandidata.

Volilna udeležba je bila že dopoldne zelo velika. Do 15. ure je volilo 8240 volilcev. Popoldne sta obe skupini napelj vse moči, da poišče, zamudnike in tako se je število povečalo do zaključka ob 18. na 10.000, kar pa vedno znači še komaj 60% upravičencev.

Protj večeru so mestne ulice oživele. Vedno večje množice so se zbirale pred Kazino in Unionom, kjer sta bili glavni volilni pisarni. Nervoznost je bila vedno večja. Vse je z napetostjo pričakovalo rezultate. Ko se je naposled zvedelo za zmago dr. Kramerja, pa je naša rezervirana, v seboj zaprta Ljubljana prekipela in šele zdaj pokazala, kako ji je pri srcu napredna stvar. Ničesar ni bilo umemo pripravljenega, nobene godbe, nikakih lampijonov, toda po mestu so se razvile manifestacije, kakor ta-

ko ikrenih in oduševljenih že leta in leta ni bilo. Šele snoči se je pokazalo, kako je napredne Ljubljančane bolel nezasuženi poraz l. 1925 in kako se radujejo, da je ta madež izpran. Ljubljana je in ostane napredna.

Klerikalci iz jeze že zopet lažejo

Ljubljana je z izvolitvijo dr. Kramerja za poslance Narodne skupščine zopet postala bela. Nič ni pomagalo klerikalcem, da so razširjali zadnje dni pred volitvami in celo na dan volitev samih najnesramnejše laži s podpisom tajnika SLS, katoliškega duhovnika g. Gabrovška, da je volil dr. Korošča velik del ljubljanskih Nemcev, dr. Ravniharjevi pristaši ter več sto komunistov. — klerikalce sta zapustila sreča in Bog, Ljubljana pa je oprala svojo zablodo iz leta 1925., ko je izvolila dr. Korošča.

Vse volilne agitacijske pisarne klerikalne stranke so bile polne vina in žganja, klerikalni agitatorji so se po predmestjih vozili s polnimi steklenicami alkohola ter z njim napajali in lovili nezanesljive volilce, denar je igral pri tem še posebno vlogo. Ljubljana pa je kljub temu dokazala, da je po svoji ogromni večini protiklerikalna in da obsoba politiko dr. Korošča in tovaršev izza zadnjih let.

Nobenega dvoma ni, da bi bila včerajšnja zmaga Naprednega bloka še sijajnejša, ako bi vsi napredni volilci izvršili v polni meri svojo dolžnost ter se ne zanašali na druge, sami pa se bodisi iz komodnosti, bodisi iz strahu umaknili.

Mesto Ljubljana

Volilno mesto	Volilnih upravičencev	Glasov	SLS 1	SDS 2	Socijalisti 3	Komunisti 4
I. II. državna gimnazija	819	577	276	263	12	26
II. Mestni dom	863	622	355	237	9	21
III. Šentjakobska dekliška šola	743	513	256	226	13	18
IV. Mestna osnovna šola Prule	739	495	188	258	22	7
V. Mestni otroš. i vrtec v Cerkevni ulici	958	651	2 5	303	59	34
VI. Mestna osn. šola na Čopovi c. (A-L)	557	368	149	1 2	18	19
VI. a (M-Z)	579	384	153	200	7	24
VII. Realka	813	532	2 4	274	17	17
VIII. Mestni dekliški licej	912	579	226	326	10	17
IX. I. državna gimnazija (A-L)	603	389	141	219	17	12
IX. a I. (M-Z)	584	389	167	184	17	21
X. Justična palača	948	628	320	277	16	15
XI. Žensko učiteljske	704	390	173	189	15	13
XII. Moško učiteljske	709	460	233	206	7	14
XIII. Šola na Ledini	776	512	247	2 1	22	22
XIV. Mestna ubožnica (A-L)	439	316	156	122	12	26
XIV. a Mestna ubožnica (M-Z)	502	348	89	116	4	29
XV. Gustilna Česnovar, Dolenska cesta	738	564	234	282	3	25
XVI. Š. šenska šola desno (A-J)	673	436	201	170	39	26
XVII. (K-R)	829	531	266	179	42	44
XVIII. levo (S-Z)	638	417	172	170	47	28
Skupaj	15136	10101	4581	4604	438	478

Taki volilci so krivi, da zmaga napredne fronte v Ljubljani ni še lepša. Mnoge je zadržal doma tudi neupravičen pesimizem, da je itak vsak boj proti klerikalizmu v Sloveniji zaman, upamo pa, da so to pot izpregledali ter spoznali, da je z združenimi močmi vse mogoče.

Potrnost in jeza v klerikalnih vrstah ljubljanske napredno zmago povečuje, kajti dejstvo, da je prestolnica Slovenije zopet v naprednih rokah, je že samo na sebi velikega pomena.

Klerikalni tisk s «Slovenecem» na čelu skuša seveda z novimi nesramnimi izmišljotinami in obrekovanji zmanjšati pomen zmage Naprednega bloka. Tako piše današnji «Slovenec», da so napredni volilci v Trnovem «zamašili» klerikalno škrinjico ter prenesli na ta način iz nje 60—70 kroglic v škrinjico Naprednega bloka, da so naprednjaki volili za mrtve in po večkrat. Čudno je to, zakaj vsega tega niso pustili klerikalni čuvvari ugotoviti v volilnih komisijah samih ter dejstva protokolirati?

«Slovenec» vpije, da so naprednjaki priborili ljubljanski mandat z goljufijami, da so volili za mrtve in Amerikance in mnoge druge, ki že po več let niso v Ljubljani, da so nekateri volili po trikrat itd. itd.

Klerikalna gospoda okoli «Slovenca» navaja stvari, ki nam naprednjakom niso niti na misel prišle, ki so nam odkrile povsem nekaj novega in ki nam samo dokazujejo, da so se te sleparije godile na klerikalni strani in jih sedaj očitajo naprednjakom, da bi prikrili svoje lastne.

Kako je mogoče, da cela vrsta naprednih volilcev ni mogla voliti, ker so zvedeli pri volilnih komisijah, da je že nekdo volil namesto njih? Kako je mogoče, da službenec Narodne tiskarne, ki je bil vedno pristaš SDS, ni mogel včeraj popoldne voliti, ker je volil že nekdo namesto njega? Ali so morebiti naprednjaki volili namesto naprednjakov, ki so sami prihajali na volišče?

«Slovenec» laži o volilnih sleparijah naprednjakov so slične lažem, ki so jih klerikalci s podpisom tajnika SLS duhovnika g. Gabrovška na posebnih letakih razširili po Ljubljani, kako so naprednjaki na svojem shodu v Kazini pretepali delavce in invalide, dasi «Slovenec» in njegova dopolnenska filijalka v svojih poročilih o tem shodu v sobotnih izdajah nista vedela ničesar povedati.

Mi se samo čudimo drznosti klerikalcev, ki smatrajo ljubljansko prebivalstvo za tako neumno, da bo verjelo njihovim bedastim lažem. Ali se ne zavedajo sramotnega dejstva, da so se pred vso javnostjo razgallili kot lažniki?

Klerikalce silno boli, da so podlegli kljub silnemu svojemumu trudu, kljub podkupovanju volilcev, kljub svojim sleparijam. Napeli so vse sile, da bi zmagali, pošiljali so svoje ljudi vohunit v napredne agitacijske volilne lokale, pa vse skupaj ni nič pomagalo. Zgodilo se je celo, da so se njihovi ljudje izdajali za naprednjake in izvabili avtomobile, ki so jih imeli posamezne napredne volilne pisarne na razpolago, in z njimi vozili na volišča klerikalce. Posluževali so se najnesramnejših sleparij, ki so jim naprednjaki prišli na sled šele pozneje, ko so dobili poročila s posameznih volišč. Prihodnjic jih bomo že znali preprečiti!

Vse skupaj jim ni nič pomagalo; ogromna večina naprednih volilcev, ki

Izvršila v polni meri svojo dolžnost in klerikalci so doživeli zasluženi poraz. Zaman so naročili tri grobe, s katerimi so hoteli proslavljati svojo zmago nad Ljubljano, potrti so odlašali zvečer iz Uniona pripravljene lampiončke zopet domov. In če danes vzklika »Slovenec«, da so naprednjaki zmagali je z malino večino, moremo klerikalcem spriču tega nuditi samo eno tolažbo, da manjka naprednjakom na Stajerskem za tretji mandat le 118 glasov! Naj jih to potolaži v zavesti, da napredna fronta v Sloveniji neprestano narašča in da bo gotovo prišel čas, ko bo združila v sebi tudi vse one, ki doslej še niso spoznali, da škoduje razcepjenosti med naprednjaki le nim samim.

Nobenega dvoma ni, da so včerajšnje volitve dokazale ponovno potrebo združitve vseh resnično naprednih elementov v boju proti reakcionarnemu klerikalizmu.

Da so volili klerikalce ljubljanski Nemci, maloštevilni dr. Ravnharjevi pristaji in zelo mnogo komunistov, ki jih njihovi voditelji in morelo več obvladati, pri čemer je igral tudi denar veliko vlogo je razvidno že iz izida ljubljanskih volitev samih v primeri z rezultatom januarskih občinskih volitev, ko so dobili klerikalci le 3412 glasov pri samostojnem nastopu, dasi so bili takrat še v opoziciji in dasi še niso zagrožili svojih velikih napak ob sprejetju zadnjega državnopravnega in finančnega zakona.

Razen tega je treba poudariti, da je za klerikalce volilo v Ljubljani vse polno ljudi, ki ne bivajo več tu, kakor bivši semenišniki, razni duhovniki in redovniki. Ti vsi so bili od tajništva SLS brzojavno pozvani v Ljubljano ter so volili doma in tukaj, torej dvakrat ali še večkrat.

Cela vrsta posvečenih ljudi, ki so bili valjamo začasno v Ljubljani in ki nimajo prav nobenega interesa na razvoju ljub-

ljanskega mesta, je odločevala včerajšje naše zastopstvo v Narodni skupščini. Ljudje, katerih poklic bi moral biti oznanjevanje resnice in pravice, so včeraj javno manifestirali v Ljubljani, da so pripravljene kršiti zakon. Postavili so se ob stran svojemu tovarišu, duhovniku g. Gabrovšku, ki se ni strmoval razstirati z lastnim podpisom letaka z najpogostnejšimi lažmi o naprednjakih. Postavili so se ob stran svojega tovariša dr. Kulovca, ki je kot izdajatelj »Slovenca« razstiral najhujše klevete in izmišljotine.

Kakor v posmeh tej klerikalni morali je včerajšnji »Ilustrirani Slovenec« prinesel na prvi strani sliko škofa dr. Jegliča, ki je poklican paziti na to, da živi podrejena duhovščina po naukih morale in da ne vzbuja javnega pohujšanja. Kaj je hotel morebiti »Slovenec« s tem dokumentirati, da škof odobrava kršitve zakona, klerikalna nasilja in obrekovanje klerikalne laži in goljufije?

Glavni volilni odbor

Na magistratu se je danes ob 9. dopoldne sestala glavna volilna komisija za mesto Ljubljano pod predsedstvom predsednika sodišča v Podgorici g. Gregorčiča. Člani komisije so: predsednik deželnega sodišča v Ljubljani g. Rehar, zastopnik mestne občine upokojeni dvorni svetnik Janko Kremenšek, za listo SDS dr. Rape in Majcen, za listo SLS dr. Jerič in upokojeni šolski ravnatelj Jeglič, za socialistično listo dr. Jelenc in Kopač ter za komunistično listo dr. Lemež. Komisija je najprej ugotovila rezultat včerajšnjih volitev, katerega objavljamo na drugem mestu. Klerikalci so nato podali proti volitvi že danes jutraj v »Slovenec« objavljene ugovore, radi katerih se je razvila daljša diskusija. Noben teh ugovorov ni utemeljen in niti eden od njih ni konstatiran v protokolih posamičnih volišč, podpisanih tudi od klerikalnih zaupnikov. Komisija bo danes popoldne zaključila svoje delo.

Klerikalna izmišljotina o zamašeni škrinjici v Trnovem

Kaj pravi predsednik volilne komisije.

Današnji »Slovenec« naznanja z velikimi črkami, da se je izvršila na volišču v Trnovem velika »esdesarska volilna sleparija«, češ da je bila škrinjica SLS zadelana s papirjem, in da je na ta način SDS z zamašenjem škrinjice SLS sebi prispevala 60—70 kroglic. Iz tega se izvaja klerikalna zahteva, da se »ugotovijo« neveljavnosti teh volitev, — »Slovenec« pravi tudi, da se je v agitacijski pisarni SDS (!) ta »dejanski stan točno ugotovil«.

Z ozirom na to, že na prvi pogled povsem glupe trditve, smo takoj poslali našega urednika, da se prepriča, kaj bi mogla biti podlaga tega prozornega klerikalnega manevra. Naš urednik se je iz sestave volilnih odborov najprej prepričal, da je trnovski volišče V. (Mestni otroški vrtec v Cerkevni ulici), kjer je kot predsednik funkcional deželosodni svetnik g. Anton Avsec iz Ljubljane, predstavnik škrinjice SLS je bil g. Josip Lovše, ki je bil označen kot namestnik, pa je večinoma sedel pri škrinjici, za predstavnika označeni g. Martin Dolenc pa je prihajal in odhajal. Ko sem zbral te informacije, — poslednje od predstavnikov naše škrinjice, sem poslal g. dež. sod. svetnika Avseca kot predsednika trnovskega volišča ter ga naprosil, da mi blagovoli podati pojasnila o dejanskem stanju.

Gosp. sod. svetnik se je ljubeznivo odzval moji prošnji ter mi je podal sledeči opis, iz katerega naj javnost sama sklepa, koliko hoče verjeti debelo tiskanim navedbam »Slovenca« in glavne agitacijske pisarne SLS:

»Kmalu po pričetku volilnega akta, med 8. in 9. uro jutraj, sem zapazil, — pripoveduje g. dr. Avsec — da je meni osebno znani g. Martin Dolenc naglih korakov prišel od zunaj, skozi izhodna vrata, v volilni lokal naravnost k g. Josipu Lovšetu, kateri je sedel za I. škrinjico kot njen predstavnik. G. Dolenc je nekaj na naglo govoril z g. Lovšetom, očividno nekoliko razburjeno, nakar je g. Lovše vstal izza škrinjice in se podal pred njegovo pogled. Nato se je zopet vrnil na svoje mesto, g. Dolenc pa je takoj odšel iz lokala. Ves prizor je trajal kvečjemu minuto.

Jaz sem medtem ravno nekaj vpisoval v zapisnik, in ko sem tik po Dolencem odhodu zapisovanje končal, sem g. Lovšeta vprašal, kaj sta z gosp. Dolencem imela. G. Lovše mi je čisto mirno in ležerno odgovoril: »Ena šprengle je bila, pa so se tri kugle zataknil«. Jaz sem zato takoj stopil k prvi škrinjici in pregledal njeno ustje ter se prepričal, da je prazno in da v odprtini ni videti nobene kroglice niti »šprengle« in tudi ničesar drugega ter da je odprtina prosta.

Ker so nato vstopili nekateri volilci, smo opravili z njimi volilni posel, in ko smo bili zopet sami, sem vprašal g. Lovšeta: »Kako pa je g. Dolenc to izvedel?« G. Lovše mi je odgovoril: »Volilec N. N. mu je to povedal v naši agitacijski pisarni.« Dotičnega volilca je po imenu imenoval.

To je vse. Spominjam se, da je bila do takrat, točneje do po maši, volilna udeležba v splošnem zelo pičila.

Ob 18. uri smo na predpisani način po vrsti izpraznili in prešteli vse škrinjice in se svota ujema s številom oddanih kroglic. Z ozirom na zgorajšnje sem kot predsednik še posebno pozorno pregledal I. škrinjico, če se v njej kaj nahaja, kar ne bi v njo spadalo, in

ravnatko je v moji prisotnosti za mehoj to škrinjico pregledal njen predstavnik g. Lovše, ter sva oba soglasno konstatirala, da ni sledu ne o »šprengli«, pa tudi o nobenem drugem nedostatku. Tudi sicer ni niti komisiji niti njenim članom nikoli nič takega naznanil niti o tem govoril in še manj se pritožil in tudi ni bilo nobenih takih pomislekov, katero stanje je zato tudi razvidno iz zapisnika, podpisanega po prečitaniu od vseh predstavnikov in sploh članov odbora, brez razlike stranke.

Naš urednik je govoril tudi še s predsednikom vol. odbora na ženskem učiteljskem drjem VI. Knašičem, ki mu je izjavil: Danes pri seji glavnega odbora mi je trdil kolega g. dr. Jerič, član Glavnega volilnega odbora (kot zaupnik SLS), da se je v agitacijski pisarni SLS ob 9. uri jutraj govorilo, da se godi manipulacija, kakor je opisana v »Slovencu«. Na XI. volišče, kjer sem jaz funkcional kot predsednik, je pa predstavnik I. škrinjice šele okrog 17. sel prinesel sporočilo, s katerim opozarja SLS svoje čuvarje, naj pazijo, da se ne zamaši ustje njihove škrinjice, češ, da se je to zgodilo v Trnovem. Če so pa vedeli ali vsaj domnevali, da se to res godi, zakaj so ves dan »pozabili« javiti bodisi komisiji ali njenemu predsedniku ali varnostni oblasti, in kako to, da se za tako kričajo zlorabo ni zanimal od 9. ure dalje niti trnovski agitacijski lokal SLS, niti njen glavni lokal in vsi funkcionarji SLS, vsi njeni izveščniki, agitatorji, vsi njeni juristi, novinarji, profesorji, kandidati, študenti, Orli in ves aparat, ki je bil na nogah? Od kod trditve, da je SDS vzela 60—70 kroglic in jih prenesla v svojo škrinjico in tako dobila večino 23 kroglic? Objektivnemu in razumnemu človeku zadostuje, in ni treba dostavljati, da ostane »razveljavljenje« Kramerjevega mandata zgolj tolažba prvih bridkih ur za one, ki so bitko izgubili.

Nasilja vladnih radikalov

— Beograd, 12. septembra. Kakor je bilo pričakovati, se je vlada poslužila skrajnih sredstev, da uide hudemu porazu, ki je bil neizbežen, če bi bile volitve svobodne. Že včeraj je dospelo na kabinetno pisarno nebroj protestnih brzojavov zlasti iz Bosne, Srema in drugih pokrajin radi nasilja, ki so ga vršili radikalni priganjaci nad volilci opozicijskih strank. V Gornji Dalmaciji, zlasti pa v šibeniškem okrožju, je vlada napela vse sile, da onemogoči zlasti uspeh SDS. V okrajih Benkovac so včeraj jutraj skoro na vseh voliščih odvlekli zandari vse čuvarje škrinjice SDS in jih aretirali. Na voliščih so nato prespavali kroglice v škrinjico vladnega kandidata. Vsi protesti predstavnikov liste SDS in čuvarjev škrinjic radi tega nezakonitega postopanja so ostali brezuspešni. V bosni so z najrazličnejšimi šikanami in impersekucijami onemogočali volilec, da bi izvršili svojo volilno pravico. V nekaterih krajih je nastopala vlada tudi proti davidovičevcem na enak način. Na vsej črti je vlada skušala onemogočiti tudi zemljoradniške glasove. Svetozar Pribičević je tekom včerajšnjega dne poslal kabinetni pisarni več protestnih brzojavov, v katerih odločno protestira proti temu postopanju in zahteva, da se pozovejo krivci na odgovor.

Začasni pregled rezultatov v celi državi

Beograd, 12. septembra. Tekom današnjega dopoldneva še vedno ni bilo doznati točnega števila mandatov, ki so jih dobile posredne stranke. Vsa trenutna se širijo iz vladnih vrst drugačne vesti in notranje ministristvo izdaja vsak hip drugačne komunikacije. Zadnje poročilo se glasi: radikalni (skupno s pašičevci) 112, davidovičevci 63, Radić 58, SDS 29, Korošec 20, Spaho 16, zemljoradniški 7, Nemci 5, Hrvatski blok (federalisti) 2, črnogorski federalisti 1, socialisti 1. Madžari 1. Ker so volilni odbori šele danes pričeli uradno ugotavljati rezultate včerajšnjih volitev in bo to delo trajalo več dni, je naravno, da se bodo ti rezultati še spreminjali.

Zagreb, 12. septembra. Zagrebško veliko županstvo je izdalo danes dopolne poročilo, po katerem so dobili: SDS 28 mandatov, radićevci 60, radikalni 111, med njimi 22 pašičevcev, davidovičevci 62, Hrv. blok 2.

Volilni izidi na Kranjskem

Se mnogo bolj kakor v mariborsko-celjskem, se občuti pri nedeljskih volitvah abstinenc. Razen socialističnih strank so vse druge stranke številno malenkostno nazadovale. Največji padeč kažejo klerikalci, ki so dobili tokrat za 570 glasov manj kakor pri skupščinskih volitvah leta 1925. Od 47.929 so padli na 47.369 glasov. SDS je povsod obdržala svoje dosedanje pozicije in beleži v nekaterih občinah celo krasen porast glasov. Pri skupnem številu pa kaže malo nazadovanje, kar pa je izključno le posledica volilne abstinence, ki je bila toliko, da znaša na nekaterih voliščih udeležba jedva 50 odstotkov.

Radićevsko-bučjevski glasovi, ki so znašali pri zadnjih skupščinskih volitvah skupno 12.746, so občutno nazadovali. Tokrat je dobil g. Pucelj na Kranjskem samo 9.900 glasov.

Obe socialistični frakciji, socialisti in komunisti pa beležita kljub razprtijam, ki vladajo med njimi, porast glasov. Socialisti so napredovali za 210 glasov, komunisti pa za 712 glasov; ako bi nastopili solidarno, bi pritegnili gotovo še toliko glasov, da bi si izvojevali tudi na Kranjskem svoj mandat.

Srež Črnomelj: volilnih upravičencev 5556, glasovalo 3699, SKS 900, SLS 2328, SDS 378, Soc. 21, kom. 72.

Srež Kamnik: volilnih upravičencev

9207, glasovalo: 6357, SKS 611, SLS 4761, SDS 555, soc. 76, kom. 354.

Srež Kočevje: volilnih upravičencev 10.621, glasovalo 7012, SKS 934, SLS 5131, SDS 801, soc. 78, kom. 66.

Srež Kranj: volilnih upravičencev 13.859, glasovalo 9826, SKS 853, SLS 6574, SDS 1799, soc. 283, kom. 317.

Srež Krško: volilnih upravičencev: 13.479, glasovalo 8534, SKS 1977, SLS 5677, SDS 708, soc. 47, kom. 148.

Srež Litija: volilnih upravičencev 9579, glasovalo 6936, SKS 551, SLS 4431, SDS 985, soc. 217, kom. 759.

Srež Ljubljanska okolica: volilnih upravičencev 17.556, glasovalo 11.712, SKS 1344, SLS 7322, SDS 1479, soc. 635, kom. 932.

Srež Logatec: volilnih upravičencev 9182, glasovalo 4508, SKS 434, SLS 2669, SDS 1269, soc. 110, kom. 36.

Srež Novomesto: volilnih upravičencev 11.562, glasovalo 7851, SKS 1807, SLS 6151, SDS 718, soc. 68, kom. 107.

Srež Radovljica: volilnih upravičencev 9043, glasovalo 6237, SKS 489, SLS 3297, SDS 1453, soc. 285, kom. 713.

Skupaj je bilo v volilnem okrožju Ljubljana + Novomesto volilnih upravičencev 107.644, glasovalo je 72.729 in sicer za SKS 9900, SLS 47.369, SDS 10.136, soc. 1820, komunisti 3504.

Izvoljenih je: 8 klerikalcev, dr. Zerjav in Ivan Pucelj.

Napredni blok na Stajerskem je narastel za preko 3000 glasov

V okrožju Maribor - Celje so dobili SLS 54.279 (l. 1925 52.687); HSS (Radić + Pucelj) 4377 (l. 1925 20.012); Napredni blok 12.810 (l. 1925 9370); Nemci 5752 (l. 1925 4347); NRS 4888 (leta 1925 1090); socialisti 6515 (l. 1925 4098); komunisti 5164 (l. 1925 Hrihar. Modernor 1405); Zagorski 417 (l. 1925 370).

Volitve so prinesle katastrofalno poraz radićevcem. Od 20.012 glasov so padli na 4377 in so tako izgubili 15.635 glasov, t. j. nad 65%.

Ta izpad radićevskih glasov je prišel v dobro največ klerikalcem. Nemcem in naprednjakom. Lista dr. Pivka beleži imponanten napredek za 3440 glasov. Od 9370 glasov l. 1925 je narastla včeraj na 12.810.

Nemci so, izkoriščajoč položaj, ki ga jim je ustvarilo klerikalno pakiranje, z obujanjem štajerskega nemščinstva fiktivno pridobili 1405 glasov. Od 4347 glasov so narastli na 5752, vendar pa je tudi to neolajšno postopanje ostalo brez zaželenega uspeha. Preostanek radićevskih glasov so pobrali deloma klerikalci, ki beležijo napram skupščinskim volitvam l. 1925 porast za 1592 glasov.

Radikalni so na svoj »uspeh« silno ponosni. Stevilčno, so se narastli od 1090 na 4888 glasov, t. j. za 3798. Kdor pa pozna razmere v Prekmurju in način, kako so radikalni prišli do tega števila, bo znal tudi pravilno ceniti ta »uspeh«. Dejstvo je, da so ostali radikalni kljub vsej protekciji s strani vladnih krogov brez mandata.

Največji porast kažejo socialistični glasovi. Obe socialistični skupini sta porasli skupno za 6176 glasov in bi si bili, če bi nastopili složno, z lahkoto pridobili tri mandate. Tako pa so le socialisti (Petean), ki beležijo napram zadnjim skupščinskim volitvam porast za 2415 glasov, dobili edini mandat, do čim so komunisti in bernotovci kljub svojemu porastu za 3759 glasov ostali brez mandata.

Celo g. Zagorski, katerega kandidatstva je prava ironija na politično zrelost Slovencev, se je okoristil na račun g. Radića za 47 glasov.

Srež Brežice: Vol. upravičencev 8487, glasovalo 4976, SLS 2631, HSS 343, SDS 1418, Nemci 61, NRS 28, soc. 389, kom. 115, Zagorski 16.

Srež Celje: Vol. upravičencev 15.821, glasovalo 9781, SLS 5579, HSS 793, SDS 1409, Nemci 512, NRS 395, soc. 650, kom. 364, Zagorski 39.

Srež Dolnja Lendava: Vol. upravičencev 9167, glasovalo 5982, SLS 4058, HSS 157, SDS 474, Nemci 336, NRS 843, soc. 68, kom. 27, Zagorski 19.

Srež Gornji grad: Vol. upravičencev 4469, glasovalo 2308, SLS 1798, HSS 159, SDS 223, Nemci 6, NRS 43, soc. 59, kom. 14, Zagorski 6.

Srež Konjice: Vol. upravičencev 4909, glasovalo 3178, SLS 2331, HSS 45, SDS 330, Nemci 398, NRS 15, soc. 36, kom. 11, Zagorski 10.

Srež Laško: Vol. upravičencev 8588, glasovalo 6009, SLS 2274, HSS 100, SDS 1199, Nemci 44, NRS 109, soc. 523, kom. 1714, Zagorski 46.

Srež Maribor, desni breg: Vol. upravičencev 12.770, glasovalo 7462, SLS 3615, HSS 220, SDS 902, Nemci 446, NRS 140, soc. 1507, kom. 665, Zagorski 49.

Srež Maribor, levi breg: Vol. upravičencev 21.173, glasovalo 14.622, SLS 8479, HSS 252, SDS 1858, Nemci 1189, NRS 386, soc. 1894, kom. 499, Zagorski 65.

Srež Ljutomer: Vol. upravičencev 8380, glasovalo 5612, SLS 3801, HSS 417, SDS 617, Nemci 689, NRS 45, soc. 12, kom. 14, Zagorski 17.

Srež Murska Sobota: Vol. upravičencev 14.738, glasovalo 7927, SLS 3015, HSS 335, SDS 1804, Nemci 403, NRS 2503, soc. 109, kom. 30, Zagorski 28.

Srež Ormož: Vol. upravičencev 5200, glasovalo 3662, SLS 2758, HSS 143, SDS 619, Nemci 82, NRS 62, soc. 23, kom. 13, Zagorski 12.

Srež Prevalje: Vol. upravičencev 4723, glasovalo 3016, SLS 1192, HSS 31, SDS 306, Nemci 981, NRS 97, soc. 192, kom. 139, Zagorski 18.

Srež Ptuj: Vol. upravičencev 12.864, glasovalo 7506, SLS 5020, HSS 507, SDS 699, Nemci 931, NRS 97, soc. 182, kom. 139, Zagorski 31.

Srež Slovenjgradec: Vol. upravičencev 10.228, glasovalo 6075, SLS 3496, HSS 209, SDS 648, Nemci 475, NRS 59, soc. 585, kom. 569, Zagorski 34.

Srež Šmarje: Vol. upravičencev 10.286, glasovalo 6321, SLS 4342, HSS 866, SDS 723, Nemci 125, NRS 66, soc. 76, kom. 96, Zagorski 27.

Volitve v Beogradu

— Beograd, 12. septembra. Včerajšnje volitve so bile v Beogradu neobičajno živahne. Glavna borba se je vršila med radikalni in demokrati. Obe stranki sta napeli vse sile, da si zagotovita mandate. Splošno se je domnevalo, da bodo dobili demokrati oba mandata, zlasti se, ker so tudi pašičevci izdali parolo proti Maksimoviču. Volilna agitacija je dosegla popoldne vrhunec. Nešteto avtomobilov je drvelo po ulicah in dovažalo na volišče zamudnike. Demokratije so se posluževale občinskih avtomobilov, radikalni pa so organizirali vse vladne avtomobile in imeli na razpolago veliko število zasebnih avtomobilov. Obe skupini sta neprestno bombardirali volitve z letaki, v katerih sta se druga drugo ostro napadali. Le zelo mali volilni udeležbi, ki je dosegla komaj 50 odstotkov, se imajo radikalni zahvaliti, da Boža Maksimovič ni ostal brez mandata. Vsekakor pa je izguba enega beogradskega mandata (do sedaj sta bila oba radikalna) za radikale po tem, ko so izgubili še obično, hud udrec. Demokratije so dobili 10.137 glasov, radikalni pa 6505.

Volitve v Zagrebu

— Zagreb, 12. septembra. V Zagrebu je vladalo za skupščinske volitve sicer mnogo večje zanimanje kakor drugod, ker so bili duhovni razburjeni še od nedeljskih občinskih volitev, vendar pa je bila tudi v Zagrebu abstinencija prav tako velika kakor drugod. Volilna udeležba znaša v Zagrebu jedva 58%. Skupno je glasovalo 19.553 volilcev. Največje število glasov je

dosegel Hrvatski blok, t. j. 9795 in si je s tem priboril oba zagrebška mandata. Izvoljena sta dr. Trumbić in dr. Pavelić. SDS je dobila 1898 glasov in je napredovala od nedeljskih občinskih volitev za 400 glasov. Radićevci so ostali s 3507 glasov brez mandata. Velik porast glasov beležijo komunisti, ki so dobili 2934 glasov. Davidovičevci so dobili 549, socialisti pa 455 glasov. Radikalni so tudi v Zagrebu nazadovali ter so dobili samo 393 kroglic. Agitacija je bila v Zagrebu precej živahna, vendar pa so volitve potekle popolnoma mirno in brez incidentov.

Beleznica

KOLEDAR.

Danes: Ponedeljek, 12. septembra 1927; katoličani: Ime Marije; pravoslavni: 30. avgusta, Aleksa.

Jutri: Torek, 13. septembra 1927; katoličani: Amat; pravoslavni: 31. avgusta, Aleksa.

DANAŠNJE PRIREDITVE.
Kino Matica: »Quo vadis«.

DEŽURNE LEKARNE.
Danes: Bahovec, Kongresni trg; Ustar, Sv. Petra cesta, Hočevar, Sp. Šiška.

Jutri: Sušnik, Marijin trg, Kurah, Gosposvetska cesta.

Solnce zaide danes ob 18.18 uri, vzhaj jutri ob 5.35 in zaide ob 18.17.

ZA NAŠE NAROČNIKE.
Danes so na vrsti naročniki senj R m S.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Berlin 18.515 — 18.545 (18.58), Curih 1094 — 1097 (1095.5), Dunaj 7.9925 — 8005 (8.00075), London 275.85 — 276.65 (276.25), Newyork 56.65 — 56.85 (56.75), Pariz 222.25 — 224.25 (223.25), Praga 168.10 — 168.90 (168.50), Milan 307.75 — 309.75 (308.75).

Valute: avst. šiling 900 bl. Efekt: Celjska pos. 197, 199, Ljublj. kred. 140 d., Merkantilna 75 bl., Prastredion 850 d., Kred. zavod 160 d., Strojne tov. in livarne 80 bl., Veveče 135 d., Ruše 260 — 270, Kranjska ind. dr. 370 d., Stavbna 56 d., Sešfir 104 d.

Lesni trg: Tendence neizpremenjena. Zaključeno 1 vagon merkantilnih tramov, fr. vag. nakl. post. po 250.

Debelni produkti: Tendence mirna. Zaključeno ni bilo.

ZAGREBSKA BORZA.
Devize: London 275.85 — 276.65, New York 56.65 — 56.85, Pariz 221.97 — 223.97, Milan 307.90 — 309.90, Curih 1094 — 1096, Amsterdam 2273.5 — 2279.5, Dunaj 798 — 801, Praga 168.05 — 168.85.

INOZEMSKA BORZE.
Curih: Beograd 9.13, Milan 28.21, Pariz 20.33, London 25.215, Newyork 518.60, Beroln 123.35, Praga 15.37.

Sport

Splitski Borac v Ljubljani

Borac — Ilirija 3 : 1 (1 : 0).

V soboto in včeraj je gostoval v Ljubljani splitski Borac, poleg Hajduka najvažnejše moštvo Dalmacije. Sobotno gostovanje Borra je bilo kronano z uspehom. Borac je odpravil Ilirijo 3 : 1. Moštvo je igralo prav dober in koristen nagon, ki v marsičem sliči Hajdukovi igri, le da igra precej trše. Tekma ni bila privlačna mnogo gledalcev, kar je razumljivo, ker so imeli ljudje dovolj posla z volitvami. Tudi polčas je potekel z 1 : 0 v korist gostom, ki so v drugem polčasu zvišali na 3 : 1. Sodil je zadovoljivo g. Ahčan.

Ilirija — Borac 4 : 1 (1 : 1).

V včerajšnji temi se je Ilirija, ki je nastopila v spremenjeni, prav posreženi postavi moštva, občutno revanširala za sobotni poraz. Včerajšnja zmaga Ilirije je bila zaslužena in popolnoma odgovarja poteku igre. Nova pregrupa moštva se je obnesla, na vsak način pa je Verovšek boljši vodja napada kot Cirovič. Vboš je bil napad večer polet krileke rste boljši del mošt

Dnevne vesti.

iz Ljubljani, dne 12. septembra 1927.

— Z naše univerze. Za docenta geografije na filozofski fakulteti Ljubljanske univerze je imenovan docent dr. Anton Melik.

— Iz zdravniške službe. V višjo skupino je pomaknjen šef apoteke državne bolnice v Ljubljani mag. phar. Ciril Gartner.

— Proslava smago na solunski fronti. Vsi pododbori Udruga rezervnih oficirjev priredijo v četrtek 15. t. m. proslavo smago na solunski fronti. Kakor poročamo na drugem mestu, se bo vršila skromna proslava tega zgodovinskega dogodka tudi v Ljubljani. Ljubljanski pododbor priredi ob 7. zjutraj v franciškanski cerkvi mašo zadušnico, zvečer pa prijateljski večer v Kazini. Oporočimo javnost na proslavo tega zgodovinskega dne z željo, da bi se rez. oficirjem pridružilo čim več občinstva.

— Naši železničarji na Češkoslovaškem. Udruga narodnih železničarjev in brodarjev v Ljubljani je organiziral ekskurzijo na Češkoslovaško. Udeleženci ekskurzije se pripeljejo v Prago jutri 13. t. m. Na Wilsonovem kolodvoru jih pozdravijo češkoslovaški železniški uradniki, ki so si sestavili za bivanje gostov v Pragi obširen program.

— Pisateljica Jurčeva-Zagorka v Pragi. Odlična hrvaška pisateljica in novinarka ga. Jurčeva-Zagorka se je odzvala vabilu Češkoslovaško-jugoslovenske lige in je poselila te dni Prago. Jurčeva-Zagorka pripravila nov zgodovinski roman, za katerega zbira gradivo. Pred odhodom iz Prage je izjavila, da se namerava v kratkem vrniti v češkoslovaško prestolnico in ostati tam dlje časa.

— Zdravniški kongres. Jugoslovenski zdravniški kongres se bo vršil letos v dneih 24.—27. t. m. v Rogški Slatini. Po kongresu priredijo udeleženci izlet v Maribor, Pač, Ruše, Dobrovo, Topolšico, Ljubljano, Bled in Bohinjsko.

— Mednarodni turistični kongres. 21. t. m. se prične v Beogradu mednarodni kongres oficijelnih organizacij za pospeševanje turizma. V turističnem oddelku trgovinskega ministrstva se vrše za ta kongres velike priprave. Program se je v toliko spremenil, da odpotujejo udeleženci 22. t. m. v Ljubljano in na Bled, ne pa v Sarajevo, kakor je bilo prvotno določeno. 23. t. m. se pripeljejo na povratku iz Slovenije v Zagreb, od koder odpotujejo na Plitvička jezera in v Dalmacijo, potem pa v Mostar in v Sarajevo. Iz Sarajeva se vrnejo v Dubrovnik, odkoder potujejo v Crno goru.

— Okeanografski institut v Splitu. Uprava pomorskega in rečnega prometa je odobrila pomorski direktorji v Splitu kredit v znesku 200.000 Din kot prvo podporo za ustanovitev okeanografskega instituta.

— Naš konzulat na Krfu. Na predlog zunanjega ministrstva je vlada sklenila ustanoviti na Krfu jugoslovenski konzulat.

— Vozne objave za udeležence kongresa telegrafije in telefonije. Kakor smo že poročali, se bo vršil v Comu v Italiji mednarodni kongres telegrafije in telefonije. Naše prometno ministrstvo je dovolilo udeležencem 30 odstotek popust na železnice. Ta popust velja pri odhodu od 1. do 25. oktobra, na povratku pa od 5. oktobra do 1. novembra.

— Kinostopnice državne izdaje. Na temelju finančnega zakona 1927—1928 je finančno ministrstvo odredilo, da pridejo s 25. septembrom v promet kinostopnice državne izdaje in da se od tega dne ne smejo več prodajati stopnice privatne izdaje. Nove kinostopnice so izdelane v knjižnicah op 50 in 100 komadov.

— Prometna konferenca na Dunaju. Na Dunaju se je vršila te dni konferenca zastopnikov avstrijskih in naših železnic, na kateri se je razpravljalo o novem voznem redu za leto 1927—1928. Naši delegaciji je načeloval šef oddelka za vozne ređe ljubljanske železnice direktorje G. Palek.

— Enoletni tečaj za učitelje telovadbe. Prosvetno ministrstvo je sklenilo ustanoviti enoletni tečaj za učitelje telovadbe. V ta tečaj bo sprejetih 20 učiteljev in učiteljic iz vseh krajev države. Predavali bodo najboljši strokovnjaki na polju fizične kulture. Tečaj se prične te dni.

— Jubilejno leto esperantistov. Leto 1927 je za esperantistko gibanje posebno pomembno, kajti esperanto slavi štiridesetletnico svojega obstoja. V letu 1887 je izšla v Varšavi prva slovnica mednarodnega jezika, ki jo je izdelal dr. Zamenhof pod pseudonimom »Esperanto«. Koliko je od takrat do danes napredoval in kako je že razširjen, se lahko vsak prepriča na jesenski razstavi ljubljanskega veleposoja, kjer je klub esperantistov v Ljubljani pripravil okusno esperantsko razstavo.

— Ako hočete potovati po svetu in spoznavati šege in običaje narodov, je potrebno da poznate jezik naroda. Koliko moraš znati jezikov, predno prideš ven samo iz Evrope, kaj šele v drugih delih sveta. Koliko časa izgubiš predno se naučiš 2, 3 ali več jezikov in jih še ne obvladaš kakor domači narod. Sedaj pa je odveč ves ta trud, kajti že štirideset let obstaja esperanto, mednarodni pomožni jezik, ki se ga lahko brez posebnega truda priučimo in nam že danes razstavlja za mednarodno obhajanje. Da se prepričaš in spoznaš velik pomen in razvoj esperanta in njegove ideje, poseti jesensko razstavo, kjer se nahaja tudi esperantska razstava in se dobi vse potrebne informacije.

— Zbirališče narodnih noš za revijo na pokrajinski razstavi dne 18. septembra je med pol 15. in 15. uro pri paviljonu »K« pred veseličnim prostorom. Točno ob 15. uri obhod, za tem ocenjevanje noš in razdelitev pohvalnih priznanj. Narodna noša velja obenem kot izkaznica za prost vstop na Pokrajinsko razstavo.

— Podružnica Jugoslovenske Matice v Ormožu je priredila društveno streljanje na korist Jugoslovenske Matice in nakazala čisti dobiček Din 1000.— pokrajinskemu odboru v Ljubljani. Iskrena hvala!

— Trgovci! Inserirajte v »Gospodinskem koledarju« Jugoslovenske Matice, ki izide že sredi novembra t. l. in ki je v več tisočih izvodih razširjen po celi Sloveniji.

— Gospodinski koledar za leto 1928 izide že sredi novembra t. l. na kar opozarjamo zlasti naše gospodinjice. Koledar bo kakor vsi prejšnji obsegal v svojem prvem delu nove kuhinjske recepte, razne poučne članke in razprave ter praktična navodila za hišo in dom. Drugi del pa tvori praktično urejen troškovenik za vse dni v letu. Naročila sprejemajo že sedaj podružnice Jugoslovenske Matice v Sloveniji in pisarna Jugoslovenske Matice v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7—II.

— Učiteljem petja priporočamo Kozinovo »Pevsko šolo« I in II del. Naroka se jo pri Jugoslovenski Matici v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7—II.

— Deležno vreme. Po poročilih iz drugih krajev države je zavladalo skoraj povsod deležno vreme. V nekaterih krajih so imeli v soboto in včeraj hude nalive in nevihte.

— Pogreša se posestnikov sin Frane Svirgel ml., ki se je dne 4. septembra t. l. okoli 8. zjutraj s kolesom odpeljal iz Bresta na Vrhniko in se od takrat še ni povrnil ali drugod kje prijavil. Pogrešani je svetlosovo oblečen, srednje postave, zagorelega obraza, temno kostanjevih las in star 29 let. Kdor ve kaj o njem, naj prijavi staršem ali pa orožništvu na Vrhniki ali na Igu.

— Pomnite! Pralni prašek Ženska Hvala razkrajja nesnago.

iz Ljubljane

—lj Slava Udruga rezervnih oficirjev se bo vršila v Ljubljani v četrtek, dne 15. septembra v spomin devetletnice prebita solunske fronte. Ta dan bo čital č. p. Aljančič v franciškanski cerkvi ob 7. zjutraj mašo zadušnico za padle bojevnike. Udeležba za vse ljubljanske člane obvezna. Sestanek neposredno v cerkvi. Obleka civilna z znakom. — Zvečer ob 21. v restavraciji »Zvezda« prijateljski večer s petjem in godbo. Pevske točke izvajajo člani. Posebnih vabil ne bo. Vabilo se vsi člani in po njih vpeljeni gostje. — Pododbor Ljubljane.

— Razstava plemenskih konj v Ljubljani. Povodoma II. pokrajinske razstave od 17.—26. septembra se vrši dne 25. septembra velika razstava plemenskih konj v zvezi z jahalnimi in dirkalnimi tekmami. Železnika uprava je izrekla naslednjo odločitev: »odredbe železnice tarjfe del II. Odsek B. XIII veljajo tudi za žive živali, ki se prevažajo na razstavo. Za živali velja torej 50% popust pri prevozu. Nato opozarjamo naše konjeve, ki bodo na razstavi sodelovali.

— Vrtarska razstava. Povodoma letošnje pokrajinske razstave od 17.—26. septembra bo atrakcija svoje vrste. Tisočero ljubkih cvetk bo vabilo posetnike in kraljestvo boginje Flore, da tu občuduje delo naših marljivih ljubljanskih vrtarjev. Obširen paviljon »J« na selmišču bo zopet spremljen v pravi gaj, poln krasnih vencev in šopkov, vaz polnih cvetlic zadnjih novosti — sploh vsega, kar dosega zmora moderna vrtarska umetnost. Tu bo, podana obiskovalcem prava cvetoča spomlad, zunaj pa se bodo že kazali prvi znaki smrti v naravi. Kdo ne bi pohitel tja, da se še enkrat navžile teh krasot predno bo prišla bela starka zima. Naše gospodinjice vnete za vse leto, bodo imele posebno priliko, da vidijo kako se okrase saloni, dvorane, domače sobe, kako se pripravi udoben domači kotiček z malimi spremembami in majhnimi stroški v prijetnem domačem vrt. Razstava bo nudila zopet nov dokaz, kako napreduje naša domača vrtarska umetnost.

—lj Ljubljanečani, pozor! Naznanjam, da točim prvo novo portugalsko g. Sušnika s Trške gore pri Novem mestu in portugalsko g. Karlovska iz Smarjete pri Novem mestu. Kavarina in gostilna Leon, Kolodvorska ulica 29.

—lj III. drž. realna gimnazija v Ljubljani. Pouk na Vrtači se bo slejkoprej vršil dopoldne, ker je naredba o popoldanskem pouku razveljavljena.

— Dunajske bluze in otroške oblečke. Kristofčič — Bučar, Stari trg. Cene nizke.

—lj Zlato zapeljivo s perjo izgubljena v bližini glavne pošte in najdena po navidezno znani osebi — prosim proti dobri nagradi oddati na polic. ravnanstvo.

Mestne osnovne šole v Ljubljani

1. mestna deška osnovna šola na Ledini ima letos 11 razredov z 296 učenci; lani je imela 10 razredov z 291 učenci; predlani 10 z 301 učenci.
2. mestna deška osnovna šola na Grabnu ima letos 10 razr. z 264 uč.; lani in predlani 10 r. z 262 uč.
3. mestna deška osnovna šola na Vrtači ima letos 10 razr. z 288 uč.; lani 9 r. z 268 uč.; predlani 9 r. z 252 uč.
4. mestna deška osnovna šola na Prutah ima letos 5 razr. s 177 uč.; lani in predlani tudi le 5 razr. s 149 in 140 uč.
- mestna pomožna osnovna šola na Grabnu ima letos 6 razr. z 72 učenci in učenkami; lani 6 uč.; predlani 63 uč. z 6 razr.
- mestna manjšinska osnovna šola na Grabnu ima tudi letos dva razreda z 42 učenci in učenkami; lani 36, predlani 32 uč.
- mestna osnovna šola na Barju ima letos 4 razr. in oddelek za oddaljene s 130 učenci in učenkami; lani 5 razr. s 111, predlani 111 uč.
- mestna deška osnovna šola na liceju letos 11 s 300 uč., lani 10 razr. z 293 in predlani 10 razr. s 309 uč.
- mest. deška osnovna šola v Spod. Št.

Schichtov način pranja

Namočiti v ekstraktu za pranje „Ženska hvala“ Izprati s Schichtovim Terpentinovim milom.

ški letos 10 razr. z 313 uč., lani in predlani 9 razr. z 279 in 275.

Število razredov in učencev se torej množi. Ker so na starih osnovnih šolah nastanjene tudi mešinske šole, potrebuje Ljubljana vsaj dve novi šolski poslopji čim prej.

Novice iz Splita

Split, 9. septembra. Veliki sejem v Splitu. Vsako leto se vrši tri dni veliki sejem Male gospe v Splitu, in sicer na dan pred 8. septembrom, na Mali smarn in dan za tem praznikom. Računajo, da je ta sejem obiskalo vsak dan čez deset tisoč ljudi, ne všteti domačine. Inkasno občino iznese 40 tisoč dinarjev. O tem zgodovinskem sejmu, ki ima izvor iz dode Rimljanov, bomo še poročali.

Porotna razprava proti Grginu iz Kastelevo in njegovemu sinu, ki sta osumljena umora pokojnega Zica Valentina, se vrši v Kotoru, kamor so ju včeraj odpeljali. Porota v Splitu ju je oprostil, toda apelacijsko sodišče je obnovilo razpravo. Kakor smo že poročali, ima ta umor politično ozadje.

Admiral Vikerhauser v Splitu. Z jahto »Lada« je dospel danes sem naš admiral Vikerhauser, ki ga spremlja deset višjih pomorskih častnikov. Skupina je na počnem potovanju po naši obali.

Dalmacija d. d. za proizvod cemen-ta je postala član Aero-Kluba. Kot ustanovni član je plačala 1000 Din in dala s tem lep zelez ostalim našim podjetjem.

Minonosti naše vojne mornarice so danes pripluli v Split ter ostanejo tri dni tukaj.

Vloma v realno gimnazijo v Sinju. V pisarno šolske direktorije so smoti vlomili neznani zlikovci in odnesli iz pisarne mizo 6000 Din.

Hiša se je podrla. Enonadstropna hiša Mate Bakota v Postrani, se je zrušila ob 2. uri ponoči. Hišni gospodar 70letni stari je dobil poškodbe na glavi in rokah, njegova žena pa je laže ranjena. Nesrečnika so s težavo izvlekli izpod ruševin in je le čudež, da sta ostala pri življenju.

Ameriko sta hotela. On in njegov tovariš sta bila zaposlena pri tovarjenju lesa na parnik »Iskra«, ki je imel zvečer, d. pluti v Ameriko. Oprezno sta se skrila na večer v prazno kabino za pse. Nesreča pa je hotela, da so ravno pred odhodom parnika pripeljali mornarji pasjega potnika, ki je ameriške romarje izvohal. Izvlekli so s silo in izročili policiji. Imela bosta še simoniti, ker sta vojska obvezanca in študenta.

Gledališka razstava

To je prvi poizkus zbrati na enem mestu čim več zanimivosti o našem gledališču. O njegovih pionirjih, o slovenski drami in operi, o seni, o našem igralstvu. — Zato čudovno ne sega razstava tja nazaj do prvih začetkov, do naših pasijonskih iger, ne do Linhart. Leto 1887. je vzeto kot izhodišče. Doba dramatičnega društva — pa do danes.

A ne samo za izobraženca, za strokovnjaka ali historika bo razstava zanimiva — tudi za navadnega posetnika gledališč, ki stopi mimo ob nedeljavno popoldne preko praga teatarskega hrama. Saj je gledališče svet zase, nov, čudovit in nikoli popolnoma odkrit. Potem tehnike, potem rekvizit, kostumov, luči in barv, nas premaga vedno iznova beseda sloveca na odru — moč in zanos igralčev, pevčev.

In to naj bo povedano na razstavi: da imamo par sto diletantskih odrov in da naše morda med njimi nov Borštnik ali Vetrovec ali Nigrinova.

In še to: da je vse zelo majhno — a je naše!

Pri razstavi sodelujejo v posameznih oddelkih: 1. Literarni. Gg. Ciril Dobovec, tajnik Narodnega gledališča, nadsvetnik Govekar, bivši mnogoletni intendant slov. gledališča, dr. Alfons Gspan. 2. Naši igralci. Udruga narodnih igralcev. 3. Tehnični del. Gg. arh. ing. prof. Kregar, upravnik Narodnega gledališča, prof. O. Šest, višji režiser Narodnega gledališča, akad. slikar V. Skružny. 4. Slikarski del. Prof. Vavpotič, scenograf Narodnega gledališča, ing. Spinčič. 5. Skružny ml. 6. Naša opera. Gg. M. Polič, ravnatelj opere, Neffat, dirigent opere, Šubel, operni pevec. 6. Slov. upodabljajoči umetniki in gledališče. G. Vavpotič, akad. slikar.

Oddelek ljudstvom organizirajo: Zveza kulturnih društev v Ljubljani in Prosvetna zveza v Ljubljani, Češka Obča, Rastavni del družbe vodi uprava veleposoja. Vodstvo razstave: Prof. O. Šest. Aranžma razstave: Ing. prof. Fatur. Administracija razstave: Ravnatelj Dular.

Sokolstvo

— Sokolski pravak. Nedavno je polagal brat Vojin Pajić, član sok. društva v Zemunu, pred izpitno komisijo JSS v Ljubljani savezni prednjaški izpit, ki ga je položil z odličnim uspehom. Br. Pajić je rodom iz Šabca (Srbija) in je v Beogradu končal gimnazijske in univerzitetne nauke. Zda živi v Zemunu, kjer je jako aktiven sokolski delavec.

Na Bledu aretiran „kurdistski princ“

V zaporih beogradske policije sedi že več dni zagoneetni pustolovec, ki se je izdajal na Bledu za kurdistskega princa in zbujal med ženskim svetom splošno pozornost.

V mračni sobici mestne uprave v Beogradu, ki služi kot zapor za »boljše« ljudi, že nekaj dni sedi tajinstveni tujec, ki je pred aretacijo igral odlično vlogo v najboljši družbi na Bledu, kamor je prišel na odh. Nepoznani in elegantni neznanec, čigar identiteta se sedaj ni natančno dognana, dela beogradske policiji hude preglavice. Toliko neprimlik v preiskavi naše oblasti baje se niso imele nikoli poprej.

Pred tedni, ko je na Bledu kar mrgolelo odličnih domačih in tujih gostov, zlasti diplomatov, se je v najboljšem hotelu pojavil visok eleganten tujec. »Kurdistski princ«, je začelo med obojem. Elegantni tujec je sprejel ravnatelja hotela v posebni avdiji, ci in mu izjavil, da je princ in delegat kurdistske države. Prišel je v Evropo, da uredi razmerje svoje države do drugih evropskih držav. Prej se pa hoče odpočiti na Bledu. Na vizitki je bilo zapisano: Prince Mohamed Abduran, delegat kurdistske države. Kmalu se je razširila po Bledu vest, da je princ mlad, neženjen in interesanten mož. Dame, ki ljubijo eksotične avanture, so se silno zanimale za princa. Princ se je pa šetal po blejskem parku in navdušeno koketiral z damskim svetom. Čeprav ni javno z nikomur govoril, so se po Bledu med odlično družbo razširile govorice, da so princu Jugoslovenke zelo všeč, da ljubi plave oči in kostanjeve lase ter vitke postave, da posveča posebno pažnjo neki odlični dami in še marsikaj drugega, kar je povzročilo, da so prinčeve oboževalke na skrivnem vzdihovale.

Zal se za »princa« ne zanimajo samo dame, temveč tudi policija. Na Bledu je takrat bil sam šef oddelka za zaščito države g. Rada Todorovič. Na njegov ukaz so detektivji obiskali princa in ugotovili, da rima svojo ga diplomatskega potnega lista v rodu. Manjkal mu je vizum naše države. Princ je ravnodušno odgovoril, da je ob prihodu v našo državo iz Francije pozabil na naš vizum, kar je pa malenkost in formalnost.

Ker princ kljub opominu ni izpolnil vseh formalnosti, ga je policija odvedla v Ljubljano. Ves užaljen in razburjen je princ odinil v slovensko prestolico, kjer pa niso mogli dognati njegove identitete. Zato je romal v spremstvu detektivov še v Beograd. Pravil je, da bo obvestil svojega prijatelja, francoskega zunanjega ministra Brianda, kako postopajo z njim v Jugoslaviji. V Beogradu je turški konzulat sporočil policiji, da je »prince« najbrž kak pustolovec in da kurdistske države sploh ni, ker pripada ena tretjina Kurdistana Iraku, ki je pod angleškim protektoratom, dve tretjini sta pa turški. Zunanje ministrstvo je pa ugotovilo, da je prinčev diplomatski potni list ponarejen. Princ je razburjen izjavil, da se bo pritožil na Društvo narodov, a so ga kljub temu pridržali v zaporu. Zdi se, da gre za veliko-poteznega pustolovca, kakršnega se ni bilo v naši državi.

Gospodarstvo

Naš uvoz v prvem polletju 1927

Kakor smo že poročali, je znašal naš uvoz v prvem polletju letošnjega leta 562.614 ton v vrednosti 3.375.685.039 Din, ali za 30.592 ton in 405.409.510 Din manj kot v prvem polletju lanskega leta.

Generalna direkcija carin objavlja sedaj statistične podatke o uvozu v prvem polletju letošnjega leta urejeno po podnih vrstah uvoznega blaga. Nazadovanje uvoza se kaže malone v vseh vrstah blaga. Največje nazadovanje kaže predvse in izdelki, ki je nazadovalo za 130 milijonov Din. Nazadovanje se kaže tudi v uvozu kovin (okrog 160 milijonov Din), strojev in kož (35 milijonov Din), poljedelskih proizvodov (29 milijonov Din), mineralnih olj (23 milijonov Din) itd. Neznaten porast kažejo samo proizvodi šumarstva, kavčuk in gutaperša.

Prvo mesto zavzemajo po vrednosti v uvozu rastlinske in živalske snovi za predvse, ki smo jih uvozili za 1.215.129.447 Din, kar predstavlja skoraj 36% celokupne vrednosti uvoza. Na drugem mestu so kovine s 405.696.150 Din, na tretjem poljedelski proizvod s 359.936.128 Din itd. Največ smo uvozili iz Avstrije in sicer 20,40% celokupnega uvoza, dalje iz Češkoslovaške 18,96, iz Italije 13,68, iz Nemčije 11,96, iz Anglije 6,59, iz Francije 4,79, iz Madžarske 4,62, iz Rumunije 4,33, iz Zedinjenih držav 4,01, iz Brazilije 4,49 itd.

— z. Dohodki od državne trošarine in taks. V juliju so znašali dohodki od državne trošarine 62.950.257,99 Din. V proračunu je bilo določeno 62.925.833,44 Din, tako da znaša prebitok 24.694,66 Din. Dohodki od taks so znašali v juliju 2.354.698,27 Din. V proračunu je bilo določeno 88.498.333,33 Din, tako da znaša prebitok 3.856.364,84 Din.

— Usmjarski teden v Mitani. Ministrstvo trgovine in industrije je obvestilo Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, da je italijansko poslanstvo prosilo naše ministrstvo inostranih del, da obvesti vse interese, da se vrši v Mitani od 20. do 27. oktobra t. l. »IV. italijanski teden usmjarke industrije«, ki bo mednarodnega značaja in na katerega so tudi vabljene vse k usmjarji stroki spadajoče industrije v kraljevini SHS.

— g. Sejem v Frankfurtu. Jesenska prireditvev frankfurtskega sejma se vrši letos od 18. do 21. t. m. Prospekte dobijo interesi tudi v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

— g. Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. septembra t. l. ponudbe glede dobave borovih plohov in mehkih desk; do 20. septembra t. l. glede dobave šestoglatih matic, 1400 komadov lopat, do 2. septembra t. l. pa glede dobave plinskih ceri. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direktije. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: dne 17. septembra pri komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 160.000 kg slame in 180.000 kg sena. Dne 26. septembra pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave matic in podložnih plošč; dne 28. septembra t. l. pa glede dobave vijakov. — Dne 28. septembra pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani

glede dobave kolarskega lesa. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled. — Pri direkciji državnih železnic v Ljubljani se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: dne 26. septembra glede dobave 600 komadov zavornjakov, 4000 kg dekstrina in 2650 komadov električnih žarnic; dne 27. septembra t. l. pa glede dobave 67 komadov žarnih posod (Sonderbehälter), 700 kg kavčukovega platna, 1900 komadov kaučukovih odbojnikov, 4500 komadov kaučukovih obročkov in glede dobave 250 m kaučukovih cevi. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomski odeljenu te direktije.

Žrebanje loterije trgovske akademije v Ljubljani

nepreklicno 31. oktobra. Srečka Din 10. Dobitkov 885 od 50 do 100.000 dinarjev. — Poskusite srečo. Naročite takoj srečke.

Izpred sodišča

DOBER TOVARIŠ.

Tomislavski fantje so morali pred sodnika. Lipe je bil obdolžen, da je ubil nekoga večera s svojim tovarišem pri kmetu Jeretu v oknu šipe. Nekateri so zaslišani kot prič trdili, da je bil pri vsovanju preveč nestrpen, ker se ni hotel oglašati zala Urška, a drugi so spet dejali, da iz zlobe, a vseh pet prič je trdilo, da skoro ni mogel biti drugi, ki je šipe ubil, kot ta dva. Tedaj je pa sodnik zaslišal zadnjo pričo korenjaka Jošta pod prisogo.

— No, Jošt, kaj boste pa vi povedali, kdo je ubil šipo?

— A kdo? I, gospod sodnik, bom pa povedal, nista je ubila obtožena, vse priče se motijo, nihče drugi je ni ubil, kot jaz sam.

— Ali je to mogoče?

— Seveda je, prav res je, ne maram, da bi kdo trpel po nedolžnem radi mene. Zda boste pa enkrat pričo spremenili v obdolženca in ga zasliši po postavi, kajne gospod sodnik?

— Ne pomaga nobena mašč, Jošt, res vas moram kaznovati, ker ste pa tako pošteno takoj sebe obdolžili in povedali resnico, bom pa še jaz usmiljen, ker je priznanje clajšilna okolnost, sedeli boste samo 12 ur.

— O gospod sodnik, zda se mi šele dobro zdi, da sem po pravici povedal, veste pa tudi Lipe in njegov tovariš sta prava fanta, vedela sta, da sem jaz šipo ubil, pa bi raje sama trpela zapor, izdati me pa nista hotela.

PUSKO JE NASLA

Tam blizu Golovca so našli orožniki pri neki hiši puške in gospodarja naznanili.

Pa je prišel mož pred sodnijo in dejal: — Mene nikar ne kaznujte, le mojo babo zaprite, ona je puške prinesla. Pa je sodnik povabil njegovo ženo, ki je priznala, da je res je osemnajstega leta našla neke puške, ki jo je prinesla domov, jo vrgla na podstrešje in na njo že pozabila. Mož je gotovo vedel za njo, pa naj bi jo bil saj opozoril, da bi jo oddala orožnikom, a slabi kavalar jo je sam tlačil v rito.

Zena Mina bo plačala 50 Din globo.

To in ono

Obsojeni in degradirani general

Pred varšavskim vojnim sodiščem se je končala te dni senzacionalna obravnava proti generalu Zymierskemu, ki je trajala dva meseca. Senat se je zbral 30 krat. Nastopila je cela legija prič v uniformi in civilni obleki. Med obravnavo je moralo mnogo prič sedeti na zatožni klopi, ker so bile obtožene kot sokrivci. Prvič jih je nastopilo nad 100. Obravnava je bila tuptam tudi politično pobarvana in se je opetovano razvila v polemiko med državnim pravnikom, zagovorniki in pričami. Malokatera sodna obravnava se je odlikovala s tolikimi razburljivimi prizori in tako napetostjo, kakor proces proti generalu Zymierskemu. Zanimanje javnosti je bilo spočetka zelo veliko, pozneje je pa ponehalo in šele pred zaključkom se je zopet stopnjevalo. General Zymierski je bil obsojen na pet let težke ječe in na degradacijo.

Iz obširnih poročil, ki so jih prinašali poljski listi o tej aferi, bi se dal napisati cel roman. Zanimivo je ozadje te afere, ki je dvignila v poljski javnosti toliko prahu. Lani poletni je bila uvedena proti generalu Zymierskemu preiskava radi podkupovanja in oškodovanja finančnih interesov poljske države. General je nabavil za poljsko armado 100.000 zaščitnih mask proti strupenim plinom, in sicer po 24 zlotov komad, dasi prava vrednost mask ni presegala 15 zlotov. Dobavo mask ni dal trditi »Protekt«, ki takrat še ni imela lastne tovarne, niti potrebnega kapitala, da bi jo zgradila. Na generalovo priporočilo

je dobilo podjetje brezobzorno posojilo, s katerim je bila poljska državna blagajna oškodovana za 740.000 zlotov. Poleg tega je general prekršil svojo uradno blaz s tem, da je odklonil cenejšo ponudbo domačih podjetij in oddal dobavo trditi, ki se je šele ustanavljala in ki so jo podpirali nekateri poslanci.

General Zymierski se je zagovarjal, da je ravnal v dobrem namenu in da so ga v zmoti zapeljali drugi. O konkurenčnih trdkih je dokazoval, da so stavile ponudbe šele takrat, ko se je »Protekt« pogajal že o podrobnostih dobave. Njegov glavni argument proti krivdi je bil, da država faktično ni trpela nobene škode. Sodišče je bilo seveda drugega mnenja in je generala obsodilo.

Noč groze v Krakovu

Poljsko mesto Krakov je preživelo od petka na soboto grozno noč. Pretela je namreč nevarnost katastrofalne eksplozije, ki bi poglala v zrak del mesta in trdnjavo Grembata. V trdnjavi je veliko skladišče streliva. Paznik trdnjave Kornic je v petek zvečer nenadoma zblaznel in prišel na strašno misel končati svoje življenje na ta način, da bi poglaval v zrak celo trdnjavo. O svojem namenu je obvestil vojaške oblasti, katerim je v dopisu svečano izjavil, da namerava zažgati skladišče streliva še istega dne.

V trdnjavo so odšli takoj častniki krakovskega vojnega okruha na čelu s komandantom mesta, ki je blaznega

paznika zlepa pregovoril, da je svoj namen opustil. Ko so prišli častniki v trdnjavo, je stal paznik z gorečo bakljo že na oknu skladišča in se pripravljaj zažgati strelivo. Svoj namen je opustil samo pod pogojem, da prideta v trdnjavo prezident republike in maršal Pilsudski. Ko so mu to obljubili, je odprl vrata skladišča in častniki so ga takoj zvezali ter odpeljali v norišnico.

Nova pomlajevalna metoda

Znani ruski profesor Sergej Voronov, ki si je pridobil s pomlajevanjem starih ljudi svetovni sloves, je predaval v četrtki na zborovanju mednarodnega zoološkega kongresa v Budimpešti o svojih novih pomlajevalnih poizkusih. Izjavil je, da so po njegovih najnovejših poizkusih za transplantacijo na človeka najbolj prikladne žleze alžirskega ovna.

Prof. Voronov namerava ustanoviti v Alžiru veliko farmo za razjo alžirskih ovnov. Posreduje bo pri angleški, italijanski in španski vladi, da naprosijo francosko vlado za dovoljenje, da bi smele poslati v Alžir znanstvene misije, ki bi proučile prenašanje žlez alžirskega ovna na ljudi in se prepričale, da je ta način pomlajevanja najuspešnejši. Prof. Voronov je pojasnjeval svoje predavanje s skiptičnimi slikami. Obširno je razpravljaj o transplantacijah na živalih, ki so velikega narodno-gospodarskega pomena. V Alžiru, kjer mu je dal francoska vlada na razpolago 3000 opic, dela poizkuse že od leta 1924. Poskusi so dokazali, da znaša pri 6 mesecih starih ovnov, ki jim je prenesel žleze, prirastek na mesu 7,2 kg, na volni pa 650

gramov pri vsakem striženju. Ovce, ki jih je Voronov operiral, so se zredile približno za eno petino in so dajale eno četrtno več voln.

Pri operacijah na ljudeh ne gre za okrepitev spolnih organov, marveč za duševno in fizično okrepitev organizma. Prenašanje žlez je imelo zelo dobre posledice tudi pri bolni in slabotni deci.

Bratje ruske pravde

V sovjetski Rusiji obstoja že več let tajna teroristična protiboljševiška organizacija, čije člani se nazivajo »Bratje ruske pravde«. Sovjet. listi prinašajo dan za dnem poročila o napadih na sovjetske funkcije, na dopisnice sovjetskih listov, uradnike državne policije. V večini slučajev napadajo in ubijajo sovjetske funkcije člani organizacije »Bratje ruske pravde«, ki ima na programu borbo proti komunizmu z istim orožjem, s katerim se bore komunisti proti meščanskim slojem. Organizacija se je razširila pod sovjetskim režimom, kar je izvor njene bojevitosti in energije.

Kaj pravijo »bratje ruske pravde« o sebi?

»Po celem nepreglednem ozemlju Rusije se vsi prikrli proti komunistični vladi. Število ubitih komunističnih funkcionarjev je od dne do dne večje. Pod zastavo »bratstva ruske pravde« se zbira vedno več sovražnikov komunističnega režima. Najbolje so organizirani naši odredi v zapadni Rusiji, kjer so organizirali naši člani zadnje čase več napadov na sovjetske funkcije. V Minsku je naš odred zažgal arhiv beloruske čezvičaike. Med požarom je prebivalstvo kričalo: Bji ga-

da po glavi! V mestu Turovu je naš odred umoril predsednika krajevnega odbora komunistične stranke Šiškina. Minska čezvičaike je razpisala v obeh primerih bogato nagrado onemu, ki pripomore k odkritju tajnih tiskarn in skrivališča terorističnih odredov.

Med prebivalstvom je razširjen tiskanih proglaš, v katerem je med drugim rečeno: »Bratom in družinam Bratstva ruske pravde v vrstah rdeče armade — pozdrav od vrhovnega poveljstva bojne organizacije. Širite tajne vojaške odrede in napnite vse sile, da napočim čim prej dan osvobodjenja Rusije izpod boljševiškega jarma. V armadi je spas Rusije.«

Zdravnik — železniški ropar

Budimpešta, katero je dosedaj razburjal zagonetni slučaj igralke Forgarcsove, ima novo senzacijo. Veletrgovec s svilo, Jonescu iz Budimpešte je prijavil budimpeštanski policiji, da je potopal skupaj z dr. Szekeresom iz Budimpešte na Romunsko. Spotoma ga je zdravnik v kupeju z nekim uspalnim sredstvom omamila, ga nato oropal in mu poleg večje vsote denarja ukradel razne listine in tovarne liste. S temi listinami je nato na carskem »radu« v Budimpešti dvignil blago, last Rumuna in ga prodal po smešno nizkih cenah.

Policija je ugotovila, da so Jonescove navedbe resnične in je začela iskati zdravnika. Možu so postala tla prevroča in je pobežnil iz Budimpešte. V Temešvaru so ga prijeli. Dr. Szekeres je rop brez nadaljnjega priznala. Priznal je tudi, da je blago dvignil in prodal. Izročili so ga sodišču.

Jean de la Hyre:

500

Roman.

Ob 12.19 je bilo enajst naslanjačev na estradi še praznih. Toda ob 12.40 so se odprla za estrado skrita vrata. Na pragu se je pojavil kapitan, za njim d'Albaniac in Faulton v spremstvu ostalih osmih častnikov, med katerimi je bil tudi »de Cleve«.

D'Albaniac in Leticija sta zasedla zadnja dva naslanjača na desno. Faulton pa na levi strani. Neznane se je stoje obrnil k množici in spregovoril:

— Častniki, podčastniki in vojniki, naš odred je zbran. Zadnjih osem mož, ki sem jih še čakal, je prišlo noč. Vidite jih kraj mene. To so vaši častniki in potom njih boste dobivali moja povelja. Dovolite, da jih vam predstavim... Za hip je umolknil, potem pa nadaljeval:

— Andrié... lahko povem o njem samo to, da je zavzel na tem svetu eno najvišjih mest v sodobni družbi... Kraj njega stojita njegova adjutanta, polkovnika Elvace in Mourtoise.

Trije možje na Neznanečevi levisi so vstali, se poklonili in sedli na svoja mesta.

— Poročnika francoske kolonijalne pehote Pierre in Louis Sagault, doma iz vzhodnih Pirenejev.

Dva mlada suha in zagorela mladeniča na Neznanečevi desnici, čudovito podobna drug drugemu, sta salutirala in sedla v naslanjače.

— Fortclus, referent francoskega državnega sveta.

Nervozen suh mož srednjih let se je nasmehnil in priklonil.

— Richard, astronom pariškega observatorija.

— Paul Verneil, vojaški sotrudnik francoskih listov.

Nekaj časa je bilo vse tiho. Disciplinirana množica je skrivala svoja čustva. Vsi so se zavedali, da so prisegli slepo pokorščino.

Neznaneč je nadaljeval svečano:

— Čez nekaj ur vžide solnce nedelje 22. junija. Za nas bo to zadnji solnični vzhod v tem stoletju. Po tem minejo stoletja, ki jih ne bomo videli. 22. junija o polnoči zaspimo in točno o polnoči začne funkcionirati časovni mehanizem stroja, ki izsuši naša telesa. Jutri je zadnji dan priprave. Če je med vami kdo,

ki se boji bodočnosti, ima še triindvajset ur časa, da se pripravi na smrt.

Zamahnil je z roko v znak, da je svoj govor končal. Obrnil se je in izginil skozi vrata za odrom.

Čez četrte ure so legali vsi prebivalci otoka sv. Jurija spat. Toda malo je bilo med njimi pogumnih, ki so mogli tisto noč zaspiti.

VII.

Kocka je padla.

22. junija ob 10. zvečer je Neznaneč zapustil svoje bivališče v glavnem poslopju in zadnjič pregledal svoje naprave. Osebo se je preprčal, da-li so podčastniki izvršili njegova povelja. Vse je bilo v redu.

Neznaneč je odšel po stopnicah v podzemlje kjer je nadziral, kako pregleduje podčastnik jeklena skladišča in jih zaklepa. Samo ena jeklena celica je ostala odprta. Tista, v kateri je bilo petdeset zračnih kupol in zagonetni stroj z mehanično uro.

Zadovoljen z ogledom se je Neznaneč vrnil v svoje sobe. Velika ura na otoku je odbila enajst.

Neznaneč se je sešel od nagega in pokril telo z lahko dolgo tuniko, ki mu je segala čez gležnje. Tunika je bila narejena iz neke posebne tkanine, impregnirane s tekočino, ki je mogla varovati

blago plesni in gnilobe skozi mnoga stoletja.

Istčasno se je preoblekle v tunike v spalnicah in častniških sobah 499 mož. Ob 11.30 se je Neznaneč zadnjič ozrl na mizo in stene, kjer je tako skrbno snoval svoj fantastični načrt. Smehljaj mu je zaigral na licu. Odšel je iz sobe, se spustil po glavnih stopnicah ter se ustavil na širokem podzemnem hodniku, da pusti mimo procesijo »romarjev«, ki so šli v dvorano k zračnim kupolam.

Ko so bili vsi zbrani, je stopil Neznaneč na enaintrideseto stopnico in pritisnil na ročaj, pritrjen v steni. Takoj se je začel od vseh strani ropot. Ogromne jeklene plošče so popolnoma odrezale podzemlje od površine otoka.

— Kocka je padla! — je zamrmral Neznaneč.

Odšel je po stopnicah v dvorano zračnih kupol, zaklenil za seboj vrata na hermetično ključavnico in se napotil počasi na drugo stran dvorane.

Ljudje so stali v skupinah po 10, vsaka skupina prvi svoj zračni kupol. V zadnji skupini stoječi kraj kupole blizu glavnega stroja, so bili d'Albaniac, »g. de Cleve«, Faulton, Pierre in Louis Sagault, Fortclus Richard Andrié in Paul Verneil.

Tej skupini se je pridružil kot deseti

Neznaneč. Ni se zmenil za »g. de Cleve«, skritega za širokim hrbtom Louisa Sagaulta.

Samo ena električna obločnica pod stropom je razsvetljevala dvorano.

Neznaneč se je ozrl po zbranih podložnikih:

— Častniki, podčastniki in vojniki, preštel sem vas. Nihče se ni zbal, nihče ni odstopil. Predno ustavim vaše življenje za tisoč tristo štiri leta, se vam moram zahvaliti za zvestobo in pogum. Čez sedem minut bo polnoč. Zavzemite svoja mesta v zračnih kupolah. Zatisnite oči in stopite junaško v carstvo teme!...

Dvignil je roko.

Na ta znak je potegnil poveljnik vsake skupine za ročaj in kupole so se odprle. V častniški skupini je moral potegniti za ročaj Faulton. Storil je to, da bi skušal skriti ironičen smehljaj. Se hip in vseh petdeset skupin je ležalo v bronastih mrežak zračnih kupol.

Na pragu glavne kupole je stal Neznaneč z uro v roki.

Ozrl se je zadnjič na dvorano, stopil v kupolo, zavzel svoje mesto v mrežo in ne da bi odvrnil pogled od ure, je iztegnil roko h gumbu na marmornati mizi pri mreži.

Dveurne predstave!

Quo vadis?

Veličastni filmski veleumotvor po glasovitem romanu H. Sienkiewicza.

Oba dela (18 dejanj) v enem sporedu.

Rim v najhujši epohi razuzdanosti. — Strašni cirkus Maximus. — Žive baklje. Strahovite borbe kristjanov z lačnimi levi in tigri. — Življenje in smrt največjega krivoloka, rimskega cesarja Nerona. — V morju ženskih teles. — Divna, sveta ljubezen prekrasne Ligitje in mladega patricija. — Impozantne scene v velikem amfiteatru. — Tisoči in tisoči sodelujočih. — Razuzdanost na rimskem Palatinu. — Žive mlade sužnje daje Nero ribam za hrano. — Silni Urzo zmaga otjakega bika in reši mlado Ligitjo grozne smrti. — Grandiozni požar Rima. — Vse to in še veliko več nam živo prikazuje to najlepše filmsko delo vseh časov. — Visek filmske umetnosti. — Kolosalna režija. — V glavnih vlogah samo najlepši in najboljši filmski igralci: Emil Jennings, Alfons Fryland, Lillian Hall-Davis, Rina de Liguoro, Andree Habay itd. — Vseled ogromne dolžine filma se vrše dveurne predstave točno ob: 3., 5., 7., in 9. — Pri vseh predstavah močno pomnoženi orkester.

ELITNI KINO MATICA — Telefon 2124.

KLIŠARNA „JUGOGRAFIKA“

TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z. O. Z.

Vse

vrste klišeev,

črtne in avtoliptje,

izdeluje po predloženih

risbah, peropisih ali slikah za

navaden tisk ali za linejšo izvedbo v

eni ali več barvah, točno po

naročilu, v najkrajšem času

in po konkurenčno

nizkih cenah.

LJUBLJANA, 3V. PETRA NASIP 23.

Snežne čevlje

sprejema v popravilo vsled bližajoče se sezone že sedaj bliznjaka M. Trebar, Ljubljana, Sv. Petra 6 in Prešernova 30. 97/L

Trgovino

s stanovanjem v mestu ali na deželi, mesečni promet 50. do 60.000 Din — iščem v najem. Cenj. ponudbe pod »75.000« na upravo »Slov. Naroda«.

Strojni ključavničar

mlad, dober delavec, zmožen slovenskega in nemškega jezika — išče stalno službo. — Ponudbe pod »Ključavničar/2079« na upravo »Slov. Naroda«.

Pianistinja

išče mesta v plesnih šolah za popoldanske in večerne ure. — Dopisi pod »Pianistinja/2071« na upravo »Slov. Naroda«.

Uradnik

vajen vseh pisarniških del, več slovenskega, srbohrvskega, češkega, nemškega in italijanskega jezika — želi premeniti sedanje mesto za Ljubljano — Ponudbe pod Dobra moč/2077 na upravo »Slov. Naroda«.

Najboljši mladinski list

Zvonček

1. štev.

izide v drugi polovici tega meseca. Kdor ga še ni naročil, naj stori to takoj, ker se na poznejše naročnike ne bomo mogli ozirati. Celoletna naročnina znaša Din 30, polletna Din 15, četrtletna Din 7-50 — Naročnino mora plačati vsak naprej.

Uprava Zvončka

Ločenec

star 28 let, želi znanja s samostojno damo 20-28 let staro. — Le resne ponudbe s polnim naslovom je poslati na upravo »Slov. Naroda« pod Sreča/2076.

Hišo oddam v najem

v Stožicah pri Ljubljani. Stanovanje dveh sob, kuhinja, klet, in velik vrt takoj prosto. V najem se odda lahko za več let. — Ponudbe pod »Solčna lega/2078« na upravo »Slovenškega Naroda«.

Preklic

Podpisani nisem plačnik dolgov, ki jih napravila moja žena. A. Topolčnik.

Pouk živih jezikov

francoščine, angleščine, nemščine, italijanščine po praktični Berlitzovi metodi v majhnih skupinah in za posameznike. — Vpisovanje vsak dan od 17. t. m. od 6. do 7. ure zvečer. — Beethovnova ulica 7, pritličje, levo. — J. S. Jeras, prof. 2080

Valjčni mlin in žaga

venecijanka z vsem gospodarskim poslopjem — napredaj. Naslov pove uprava »Slovenškega Naroda«. 2082

Trgovsko hišo

skoro novo, z gospodarskim poslopjem, veliko tiskalnico, trgovski gospodarski živ in mrtvi inventar, 16 orolov do bre zemlje pri hiši, vinograd, velik sadonosek, njive, travnike, gozd za izsekaje, prodaj Trgovina se nahaja že 50 let ob cesti na deželi. — Ana Kurboš ali pa Slivar, Ljutomer 80. 2083

Mesnicu u Zagrebu

sa svim namestajem, na prometnom mestu — prodajem radi odlaska. — Ponudbe na: Zagreb, Ilica 167. — Iste prostoroje sposobne su i za gostioničara ili slizno. 2065

Blagajničarka

z večletno prakso, večja slovenskega in nemškega jezika — išče službo. Gre tudi na deželo. — Ponudbe pod »Blagajničarka/2054« na upravo »Slov. Naroda«.

Važno za trgovce in izletnike

Dne 21. septembra t. l. nastopi največja in najhitrejša veleladja sveta »Saturnia« z motornim pogonom, last parobrodne družbe Cosulich Line v Trstu, svojo prvo vožnjo. — Potniki za luke: Neapelj, Marseille, Las Palmas, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo in Buenos Aires — se sprejemajo pri zastopniku Simon Kmetecu, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 13. 1923

Zvonolivar

se išče za takojšnji nastop. V poštev pride samo najboljša in absolutno resna, jako zanesljiva moč z najboljšimi referencami in kušnjami v tej s roki. Natančne ponudbe z zračno ploščo na zvonolivarice ing. Predrag Jovarović Novi Sad, Subotičeva ul 16 1048

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravičnega zaračunavanja carine po meni deklarirane blaga in vse informacije brezplačno. 96/L

NAJBOLJŠI BRNSKI BLAGOVI

Blagovi za gospode in dame

iz zajamčeno čiste volne. — Poslednje novosti za

jesensko in zimsko sezono

razpošilja staro renomirano tvorniško skladišče sukna

SIEGEL - IMHOF, BRNO

Palackeho tř. 12 (Čehoslovaška)

Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. —

Na zahtevo vzorci zastoj in pošiljine prosto.

Spominjajte se Tabora